

בס"ד, ערב ש"ק לסדר "ליצני ישראל מדברים מאחריו – שמו"ר נא ו", פקודי תשפ"ה

"לאור הנר?"

תשובתו היתה פשוטה: "השנה, ערב פסח חל להיות בשבת, בדיקת חמץ בליל ששי י"ג ניסן (=חמישי בלילה) עסוק הייתי בצרכי ציבור (שפטור מן המצוה – או"ח לח, ח' צ"ג א'). הגעתי לביתי לפני שבת, ובדקתי עכשיו בליל שבת !

הם תמהו – וכי מותר לטלטל הנר עבור בדיקת חמץ. ושאלו : "האם גוי טלטל עבורך את הנר, והתרת לעצמך איסור 'שבות' מדרבנן לצורך מצוה"?

"לא ! בדקתי בעצמי, נטלתי פנס כיס שיש בו נורת לד, הפנס דלק מבעוד יום, על פי הסברא שאין בנורת לד איסור טלטול בשבת⁴, ועל פי הסברא שאור זה יפה לבדיקה למרות שאינו נר⁵ – והרי עכשיו ליל י"ד וזה הזמן ! אמנם בדקתי בלי ברכה, כיון שיתכן שכיון שבשנה זו קבעו להדליק בי"ג, הבדיקה בליל י"ד היא בדיקה שלא בזמנה שאין מברכין עליה".

הם יצאו מהורהרים מביתו, גם אם לא הבינו לגמרי את תשובתו, והאם כך פוסקים רבותיהם - לא ידעו, אבל "שיעור" בחשד בכשרים – הם קיבלו !

ערב פסח שחל להיות בשבת. ליל שבת בשו"ב מבית הכנסת, הם עברו ליד ביתו של שוחט העיירה. לתדהמתם 'נר דולק' משוטט ברחבי הבית, הם לא לא הצליחו לראות מי אוזז בנר, אבל כיצד יתכן – וכי יש היתר לטלטל נר בשבת ? חובה לפרסם שאי אפשר לאכול משחיטת מחלל שבת - נכריז בשבת בבוקר אחרי קריאת התורה, עד אז כולם כבר מגיעים...

אולי זה פורץ שהתגנב לדירה והשוחט אינו בביתו ? גנב חייב לשלם, אבל מי אמר שהוא יתפס. ועוד, אם הגנב מחמיר (שאינו סומך על העירובי) ו'למדן' הוא יקפיד להיות "מגרר ויוצא" ולא תהיה אפשרות לחייבו על הגניבה² ובודאי שמצוה להציל ולמנוע את הגניבה !

הם התקרבו לחלון, ושמעו את השוחט מדבר ותמיהתם גברה, אם הוא בבית אז ברור שמדובר בעבריין מחלל שבת. הם התחזקו בדעתם שיש להודיע בבית הכנסת ואולי גם שוב במנחה !

השוחט הבחין בהם בעד החלון, הזמינם לביתו, שאל אותם שמא אין להם היכן לאכול בשבת, הם יכולים לסעוד אצלו - הכל כשר למהדרין ! הם כמובן לא אוכלים אצל מחלל שבת שאין לו חזקת כשרות. ובתקיפות ובנימוס רב הטיחו בפניו את תמיהתם.

¹ מיניה – אין לחייב את הגנב בתשלום – שו"ע חו"מ שנ"א א'.

² עיין בספר ערב פסח שחל להיות בשבת, פרק ג' ס"ק י"ב משו"ת אבני צדק או"ח נ, בית היוצר או"ח י"ח.

³ עיין אבני דרך י"ד ס"ט.

⁴ ואכמ"ל.

¹ יל"ע האם אדם יכול לומר "קים לי שהעירוב אינו כשר" ויהיה פטור מלשלם – כמבואר בהמשך.

² כגון שגונב שק מלא דיני זהב, וגורר אותו בבית הנגב [שעל פי הלכה עדיין לא נתחייב בגניבה] וגררו החוצה ואבד, אם אין עירוב במקום, נמצא שמעשה הגניבה ומעשה ההוצאה נעשו כאחד ומדין "קים ליה בדרכה

הרב מדבר באמצע בדיקת חמץ ?